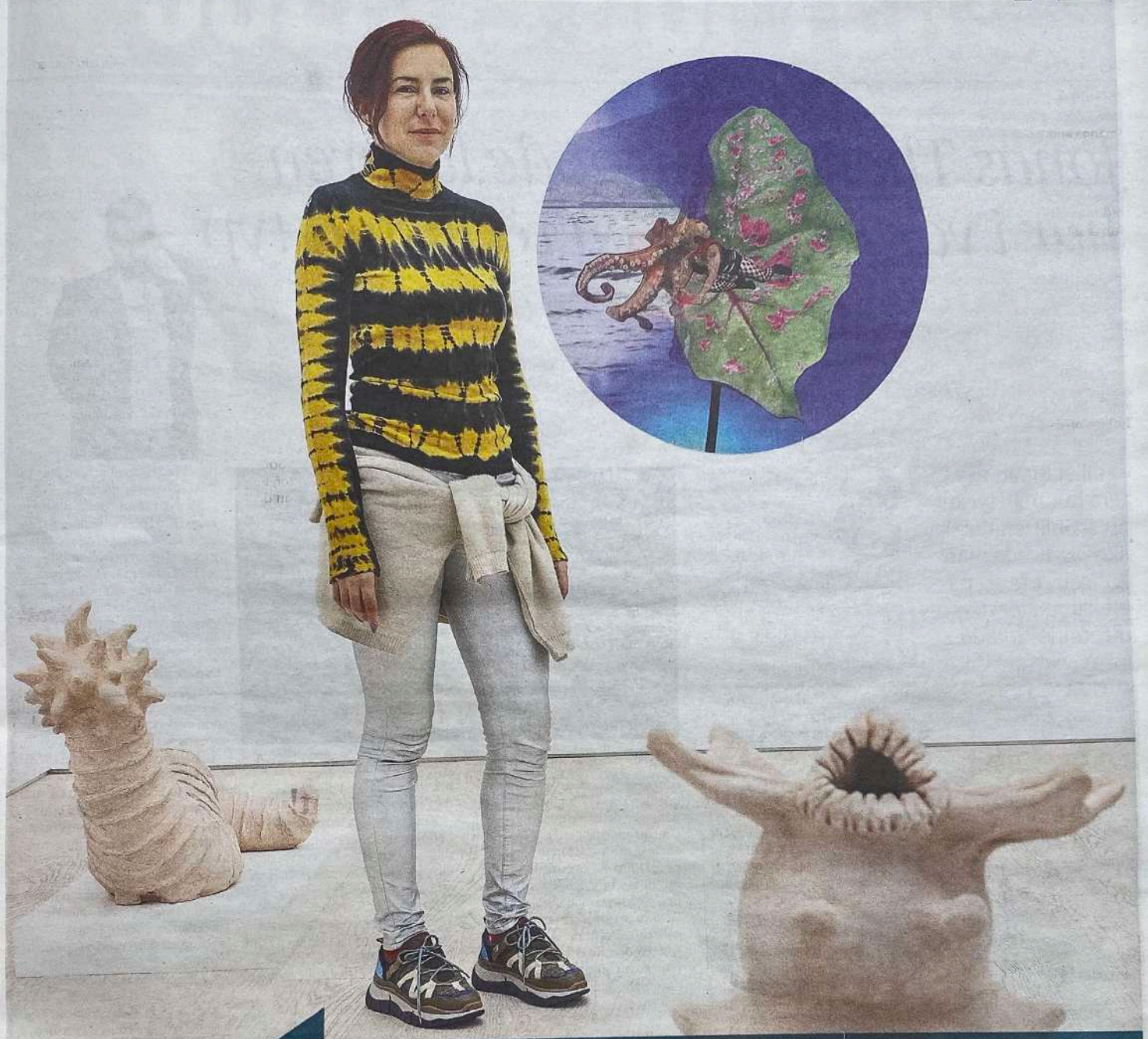

ONSDAG 25 NOVEMBER 2020 • SVERIGES STÖRSTA MORGONTIDNING • GRUNDAD 1864

Inifrån och ut. Den argentinska konstnären Cecilia Bengolea länkar samman kroppens inre med det yttre i ny utställning. Sidan 4

Sprucken romans. Är vi trötta på kultur? undrar Agnes Lidbeck. Sidan 6

Insidan. Dimi Matejic föddes med ett spegelvänt hjärta. Sidan 12

Auktion idag, start kl 15.00

Auktion för Bukowskis Modern Art + Design. Bjud på auktionen online eller via telefon. Se hela katalogen på www.bukowskis.com
Idag 25 november start kl 15.00: konst och grafik.

Modern konst & grafik: Lena Rydén 0707-78 35 71, lena.ryden@bukowskis.com
Chef intag & försäljning Fine Art: Björn Extergren 0706-40 28 61, bjorn.extergren@bukowskis.com

440. Sigrid Hjertén, "Opera". Utropspris: 2 000 000-3 000 000 kr. 471. Serge Poliakoff, "Composition abstraite". Utropspris: 5 000 000-6 000 000 kr.

DAGENS NYHETER.

| Konst

Nu vill konsten in i våra kroppars innersta

PUBLICERAD 2020-11-24

Cecilia Bengolea vid sina verk i utställningen "Liquid guru" på galleri Andréhn-Schiptjenko. Foto: Jonas Lindkvist

Med dansstilen dancehall som utgångspunkt låter den argentinska konstnären Cecilia Bengolea det kroppsliga medvetandet länkas samman med sin omgivning. Hennes utställning "Liquid guru" visar ett intresse för relationen mellan kroppens inre och det yttre som syns på flera håll inom samtidskonsten.

Sofia Edgren

Text

Vad är likheten mellan en bläckfisk och en person som dansar dancehall?

Rörelsemönstret.

I alla fall enligt Cecilia Bengolea. Den argentinska konstnären, dansaren och koreografen har ägnat år åt att studera, men framför allt att praktisera den jamaicanska dansstilen som föddes ur musikgenren med samma namn under 70-talet.

– Bläckfiskar har ett decentraliserat nervsystem med självständig intelligens i varje tentakel. Det gör att de kan röra sig i flera riktningar samtidigt. Min upplevelse av dancehall är lite densamma: multidirektionell och styrd av tänkande kroppsdelar snarare än EN tänkande hjärna. Det är en typ av förkroppsligande som får mig att känna min inre fluiditet; att jag blir mer rörlig, flytande och fri i kroppen.

Cecilia Bengolea är på Stockholmsbesök inför sin utställning "Liquid guru" på galleri Andréhn-Schiptjenko. Vid första anblick ter sig verken – skulpturer, videoverk och 3D-tryck – på samma gång mångsidiga och osammanhängande.

På de vita väggarna hänger lentikulära tryck med färgstarka motiv på människor i aningen underliga poser – som om en dansare twerkande mot en jättebläckfisk - jämte ett videoverk av en dansföreställning i en drömsk koreografi. Och så skulpturerna på golvet: vattendjur i olika former.

Det är mycket att ta in, men när blicken dröjer sig kvar tar känslan av igenkänning och repetition snart vid. Den twerkande dansaren i nätstrumpor syns plötsligt i gapet på en leguan. Och bläckfisken dyker även upp som en skulptur – denna gång knallrosa och styckad i två.

Foto: Jonas Lindkvist

Vid sidan av motiven är det något annat som slår an: de återkommande rörelserna. För samtidigt som "Liquid guru" bygger på mötet med ovannämnda dansstil och Jamaica – ön Cecilia Bengolea fastnade för så till den grad att hon blev kvar i sex år – handlar hennes verk om kroppsrörelse. Som en del av vår fysik och vår existens, men också vår historia. Eller som utställningens informationsblad förkunnar: "Rörelsens historia är evolutionens historia."

Bengoleas skulpturala paraplyfisk och djuphavsmask är urdjur av samma typ som andra fåcelliga varelser som hon undersökt. Och fascinerats av just för deras unika rörelsemönster i form av vridningar och pulsationer, som inte bara gett upphov till våra första rörelser, utan som via "elektrokemiska stormar" senare blivit fröet till vårt nervsystem.

Terminologin som Bengolea förklarar sina verk med är inte lättförståelig, men förenklat kan de härledas till dessa uråldriga rörelsemönster. Enligt Bengolea är dans vår mest avancerade form av kroppsligt uttryck. I det spelar vårt fysiska minne en nyckelroll. När rörelserna blir för avancerade, blir hjärnan så övertriggad att kroppen tar över. Det här, menar Bengolea, förmår dancehalldansarna till kroppsrörelser som tycks vara styrda från någon annanstans än huvudet – som hos bläckfisken.

Bengolea talar dessutom om hur vår "fysiska intelligens" och våra "tänkande kroppar" är kopplade till den omgivande naturen. Att dancehallkulturen uppstått på det tropiska Jamaica har sin förklaring.

– När luftfuktigheten och svetten smälter samman sker en integration mellan utsida och insida. I dancehall blir vi ”kroppar utan gränser” som flyter ihop med naturen. Det är en väldigt befriande känsla.

Cecilia Bengolea Foto: Jonas Lindkvist

Kropp och rörelse är ett oupphörligt och återkommande tema i konsten. Också föga förvånande: funderingar kring kroppen och vilka vi är har alltid varit ett av konstens stora huvudbryn. Bengoleas sätt att låta gränsen mellan kropp och verk suddas ut kan delvis kopplas till 60- och 70-talens body art och performancekonst, och den sensoriska konsthållning som konstnärer som Marina Abramović och Vito Acconci arbetade med. Men medan de föregående verk ofta iscensätts med en rituell dramaturgi där kroppen stundom utsätts för martyrlika metoder, handlar det hos Bengolea mer om en inkännande och holistiskt förhållningssätt till kroppen.

Sara Arrhenius, curator, skribent och tjänstledig rektor vid Kungliga Konsthögskolan, ser även en annan konsthistorisk referens. Den typ av förkroppsligande som Bengolea representerar, ser hon som ett led i en konsttradition med kopplingar till såväl Fluxusrörelsen som den postmoderna dansen. Här är bland annat koreografen Simone Forti en central gestalt. Hennes sätt att gestalta kroppens vardagliga rörelser och betona kroppens egen intelligens gav upphov till nya sätt att erfara konsten genom kroppen.

– I dag finns ett nytt intresse inom konstteori och filosofi för den kroppsliga gestaltningen och upplevelsen av konstverket. Det är inte alltid lätt översatt till språk eftersom det är en gestaltning som använder exempelvis rörelse, ljud och beröring, och som upplevs genom våra sinnen, säger Sara Arrhenius.

Beträffande begreppet "förkroppsligande" är det mångtydigt, men i sammanhanget rimmar Bengoleas och Arrhenius tankar väl med den beskrivning som Cecilia Ferm Almqvist, professor i pedagogik vid Södertörns högskola, ger begreppet i en rapport om inlärning:

"Utgångspunkten är att människan ses som en helhet, att kropp och medvetande inte är avskilda utan sammanvävda i ett system. Konsekvensen är kroppsliga tankar och tänkande kroppar, tanke och handling är intimt sammanbundna."

Och synen på förkroppsligande som ett slags undersökande av kroppen och dess rörelser "inifrån och ut" går igen hos flera just nu aktuella konstnärer.

På Wetterling gallery i Stockholm visas Dina Isæus-Berlins lilla utställning "The spirit manual". Som aikidoutövare talar hon om hur kampsportens rörelser och även introspektion påverkar hennes måleri.

"Act/Don't" av Dina Isæus-Berlin Foto: Jean-Baptiste Beranger

– När jag målar söker jag efter gester med ”nerv”, gester som både kan härbärgera och förmedla energi. Gesten är indexikal och leder direkt tillbaka till min rörelse, kropp, kunskap och sinnesstämning. Den fungerar som en temperaturkoll på mitt rådande tillstånd.

Cecilia Bengoleas syn på kroppen som tätt sammankopplad med själ och sinne delar Isæus-Berlin.

– Den rörelse min kropp gör är länkat till mitt inre. Ett stelt sinne betyder en stel hand. Förkroppsligande är för mig att betraktaren känner energin från en annans kropp i sin egen kropp, att spåret av en arm som rört sig över en yta upplevs på ett kroppsligt sätt. Men också att målningen blir en kropp i rummet och nästan agerar substitut för konstnärens kropp, säger Dina Isæus-Berlin.

Tove Kjellmarks verk "Inside" (2017). Foto: Carl-Michael Herlöfsson

Konstnären Tove Kjellmark reflekterar också kring upplösning av kroppsliga gränser i förhållande till omgivningen. På Stora torget i Linköping visar hon just nu tre gigantiska tryckt föreställande hennes egen kropp i expansiva poser.

– Teckningarna kommer ur en mångårig process där jag med rörelse som utgångspunkt undersöker sensationer av kroppslighet. Kroppen intresserar mig för att den är så sårbar, men samtidigt en källa till kraft och njutning, säger hon.

Beträffande förkroppsligande som begrepp kopplat till sin konst ser Kjellmark den som ett slags icke-linjär rörelse där något upptäcks och/eller avslöjas. I videoinstallationen "Inside", som ska visas som en del av en Stockholmsutställning i vår, guidas betraktaren på en resa som börjar inuti en människokroppens tomma skal.

– Jag filmade mig själv med en 3D-skanner för att studera kvinnokroppen som ett objekt och den paradoxala känslan av hudlöshet när man betraktas i sin nakenhet. I varje enskilt ögonblick är kroppen som gestalt hopplöst fragmenterad, men över tid avtäcks en spatial och mer sammanhängande skepnad.

Sara Arrhenius Foto: ©Patrick Miller

Sara Arrhenius tror att konstens intresse för kroppen delvis beror på att bilden av kroppen i dag är så splittrad och komplex. Samtidigt som det finns en medvetenhet om hur kroppen styrs av politiska, sociala och kulturella aspekter söker många konstnärer efter det som ytterst är människans naturliga och biologiska kropp.

Tillbaka till Bengoleas bläckfiskar och dancehallartister. Det visar sig att de har mer att lära oss än rörelser och multidirektionalitet. Innebörden av det hon kallar "radikal empati" exempelvis. För precis som att bläckfiskar är sociala varelser som gärna samarbetar i grupp, handlar dancehall om kollektivism och inkluderande.

– I andra dansstilar anses kopierande av poser vara något fult, men i dancehall uppmuntras det. Jag har aldrig upplevt mig så inbjuden och inkluderad i någon annan grupp. I dansen skapas individuella stilar, på samma gång som den handlar om gemenskap. Som en kollektiv kropp som rör sig i harmoni med sig själv och naturen.

Fakta

Cecilia Bengoleas "Liquid guru" visas på galleri Andréhn-Schiptjenko i Stockholm till och med den 19 december.

Dina Isæus-Berlin ställer ut på Wetterling gallery i Stockholm parallellt med Claes Hake, vars utställning recenseras i torsdagens tidning.